

Lidköpings kommun

Rektorn vid Wennerbergskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Wennerbergskolan
i Lidköpings kommun

Tillsyn i Wennerbergskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Lidköpings kommun under våren 2014.

Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Wennerbergskolan besöktes av Skolinspektionen den 21-22 januari och den 12 mars 2014.

Fakta om skolenheten

Wennerbergskolan är belägen i de centrala delarna av Lidköping. Vid skolenheten finns 155 elever fördelat på förskoleklass och årskurserna ett till sex, samt ett fritidshem med två avdelningar. Personalen är fördelad på två arbetslag. Vid skolenheten finns också den så kallade Internationella klassen med elever som är nyanlända till Sverige. Eleverna i denna verksamhet är i åldern sju till sexton år och personalen i Internationella klassen bildar ett eget arbetslag. Wennerbergskolan leds av en rektor som tillika är förskolechef för en förskola som finns i direkt anslutning till skolenheten.

Dokumentstudier av den betygskatalog skolan sänt in till Skolinspektionen visar att det stora flertalet av eleverna i årskurs 6 nådde minst betyget E i samtliga ämnen där betyg sattes. Skolan har i en verksamhetsredogörelse redovisat lärarnas bedömning av elevernas kunskapsresultat i årskurserna 3 och 6 vid slutet av läsåret 2012/13. Där framgår att lärarna bedömde att alla elever i årskurs 3 hade nått kunskapskraven i ämnena matematik och svenska. I de naturorienterade och de samhällsorienterade ämnena, samt i ämnet svenska som andraspråk bedömdes nästan alla elever ha nått kunskapskraven för årskurs 3.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Wennerbergskolan måste utvecklas inom en rad, för elevens utbildning, centrala områden. Exempelvis finns det brister i arbetet kring elever i behov av särskilt stöd och de åtgärdsprogram som upprättas. Enligt lärare och rektor har det varit hög omsättning på rektorer vid skolan de senaste åren, vilket resulterat i att rutiner och utvecklingsarbete i stort blivit lidande. Skolinspektionen konstaterar att nuvarande rektor har inlett ett förändringsarbete vid skolan och vill i sammanhanget poängtera vikten av att Lidköpings kommun som huvudman för verksamheten ger rektor det stöd som behövs för att fortsätta driva skolans utveckling och för att säkerställa att eleverna får den utbildning de har rätt till.

En viktig del i skolans utveckling är att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet. Skolinspektionen bedömer att det finns förutsättningar för detta genom den struktur för arbetet, exempelvis med utvecklingsplaner i arbetslagen, som

rektor presenterat. Dock måste skolan utveckla analysen av elevernas kunskapsresultat för att förbättra förutsättningarna att vidta åtgärder i syfte att öka måluppfyllelsen.

De enkäter Skolinspektionen genomförde inför tillsynen visar att såväl elever som lärare uppfattar att det finns brister inom området Trygghet och studiero, vilket även bekräftades vid intervjuer vid skolan. Skolinspektionen bedömde efter tillsynsbesöket i januari att det fanns behov av att genomföra en så kallad fördjupad tillsyn inom vissa områden, bland annat kring skolans arbete kring trygghet och studiero. Inför den fördjupade tillsynen har skolan upprättat en handlingsplan för att komma tillrätta med brister som Skolinspektionen identifierat. Skolinspektionen bedömer efter den fördjupade tillsynen att skolan tagit viktiga steg i rätt riktning och konstaterar att flera åtgärder vidtagits utifrån handlingsplanen, vilket är viktigt för elevernas utbildning. Skolinspektionen förutsätter att rektor och personal fullföljer innehållet i handlingsplanen som en del i utvecklingen av skolans verksamhet.

Vid de intervjuer som genomfördes med lärare vid Wennerbergsskolan uttrycktes vid flera tillfällen hur tuffa förutsättningar de upplevde att det var på skolan. Lärarna nämnde vid upprepade tillfällen elevernas sociala situation som en förklaring till varför det fanns problem med exempelvis trygghet och studiero vid skolan. Skolinspektionen vill i sammanhanget poängtera vikten av en skola har höga förväntningar på eleverna. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag som innebär att alla elever, oavsett social situation eller ursprung, har rätt att mötas av pedagoger som visar att de har höga och positiva förväntningar på att eleven ska lyckas i sin skolgång.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Lidköpings kommun att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 29 augusti 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Vidare anger skollagen att det i utbildningen ska tas hänsyn till elevers olika behov och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Vid intervjuer säger elever att det finns ämnen där de kan få extrauppgifter eller extra utmaningar när de tycker att ämnet är intressant eller lätt. Någon elev beskriver hur klassen arbetar med samma sak i ett ämne men att det finns olika svåra uppgifter att välja och att eleverna jobbar i olika takt. Dock säger elever vid intervju att det också finns ämnen där alla elever är tvungna att jobba med samma sak och i samma takt. Några elever beskriver hur de när de blivit klara med ett kapitel i sin bok får vänta tills alla andra elever ska komma ikapp. Vidare säger elever att de då får välja själva vad de vill jobba med eller att lärarna ibland ger dem uppgifter. Vid intervju säger lärare att de i sin planering ofta har en grunduppgift, med fortsättningsuppgifter för de elever som behöver. Dock säger lärare också vid intervju att de i planeringsstadiet får tänka på vad de kan och inte kan göra för uppgifter för att kunna hinna med alla elever och att det händer att de inte planerar de där extra stimulerande och individanpassade uppgifterna för att de vet att de inte hinner genomföra det i klassrummet. Lärare säger att de inte alltid hinner planera upp utmanande övningar, att mycket material är alldeles för gammalt och att pengar saknas för att köpa in nytt material som kan behövas för att ge eleverna nya utmaningar. I den enkät som Skolinspektionen genomfört inför tillsynen har lärarna vid skolan bland annat fått ta ställning till påståendet Jag har utrymme att ge stimulerande uppgifter till alla elever, 29 procent av lärarna har då valt svarsalternativet "Stämmer ganska dåligt".

Vid intervju säger rektor att några lärare är väldigt duktiga på att ge elever större utmaningar och individanpassa undervisningen, men att det hos andra är ett område som behöver förbättras. Dokumentstudier av elevers individuella utvecklingsplaner visar att det bland de prioriterade områden som eleverna ska utveckla vidare i mycket hög utsträckning fokuseras på matematik och

svenska. Vidare visar dokumentstudier av skolans betygskatalog att betygen E, D och C är klart dominerande och att få högre betyg sattes höstterminen 2013. Enligt rektor är det för många ämnen att planera för en klasslärare och svårt att hinna med att arbeta med utmanande uppgifter. Vidare säger rektor att ämnen svenska, matematik och engelska har varit prioriterade för lärarna och att skolan måste jobba mer för att eleverna ska få möjligheter till utmaningar i samtliga ämnen.

Av utredningen framgår att alla elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås i skolan inte ges den ledning och stimulans de behöver för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 § andra stycket och 3 kap. 3 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Vid utredningen ska samråd ske med elevhälsan.
- Åtgärdsprogram ska ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Åtgärdsprogrammet ska följas upp och insatserna utvärderas löpande.
- Rektor ska fatta beslut om anpassad studiegång enligt författningarnas krav
- Skolan ska ge studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgo-

doses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om det finns särskilda skäl får ett beslut om åtgärdsprogram för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får ett beslut innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Vid intervju beskriver lärare en gång för arbetet kring utredningar av elevers stödbehov och upprättande av åtgärdsprogram. Enligt lärarna lämnar de till rektorn en så kallad förhandsbedömning när det finns oro över att en elev inte kommer att nå de nationella målen i läroplan och kursplan eller har andra svårigheter i sin skolsituation och kan ha rätt till särskilt stöd. Enligt lärare brukar rektorn därefter be dem utreda elevernas eventuella stödbehov. Vidare säger lärare att de sällan samverkar med elevhälsan vid utredningen, att det kan ske om lärarna ber om det, men att det är svårt att veta när elevhälsans personal är tillgängliga och finns vid skolan. Några lärare säger att de tycker att elevhälsan inte tar ansvar för utredningar av elevernas stödbehov, att skolan bytt elevhälsa väldigt många gånger och att det för lärarna är oklart vad elevhälsan ska göra och inte göra. Enligt lärarna är det de själva som utformar åtgärdsprogrammen, oftast utan stöd från elevhälsan. Vidare säger lärare att de får ta ansvar för åtgärderna och att det kan vara åtgärder som gäller elever som de känner att de inte har kompetens att möta. Enligt lärarna har de tagit upp med sin rektor att de är oroliga att de inte behärskar att skriva bra åtgärdsprogram. Vidare säger lärare att de i utredningar kan komma fram till vad eleverna har för behov, men att de i åtgärdsprogrammen är låsta till den kompetens de som pedagoger har att erbjuda. Vid intervju säger representanter för elevhälsan att de är ett stöd för lärarna om de behöver hjälp med att upprätta åtgärdsprogram. Enligt elevhälsans personal är de inte med och tittar på de förhandsbedömningar som lärarna lämnar in kring eleverna. Vidare säger representanter för elevhälsan att det är rektor som beslutar om elevhälsan ska involveras i kartläggning och utredningen av elevers skolsituation. Elevhälsan säger vid intervju att det är svårt att samverka med lärarna vid utredningar bland annat eftersom det inte är tydligt definierat vid skolan vad elevhälsans roll är. Enligt rektorn behöver elevhälsans deltagande vid utredningar öka.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av åtgärdsprogram, av varierande kvalitet, som upprättats vid skolenheten. I några av dessa åtgärdsprogram framgår inte tydligt vilka elevens behov är. De åtgärder som presente-

ras i åtgärdsprogrammen är ibland av generell karaktär. Exempel på detta är bland annat att eleven ska arbeta med "Individanpassat material" eller att "eleven ska delta i klassrumsundervisningen i möjligaste mån. I ett åtgärdsprogram står att det finns tillgång till speciallärare fyra tillfällen per vecka, dock framgår inte vad eleven ska få hjälp med av specialläraren eller på vilket sätt denna åtgärd svarar upp mot elevens behov. I de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår mycket sällan vem som ansvarar för att de åtgärder som finns i åtgärdsprogrammen genomförs, följs upp och utvärderas. Likaså saknas information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Dokumentstudier visar att det finns åtgärdsprogram som skulle följts upp, dock saknas dokumentation som styrker att så har gjorts. Det finns vidare åtgärdsprogram för olika elever, men med identiskt lika åtgärder beskrivna. Dokumentstudier visar att åtgärdsprogrammen ser olika ut och har varierande kvalitet beroende på vilken lärare som upprättat dem. Dokumentstudier visar vidare att det finns elev som fått F i betyg i något eller några ämnen i årskurs 6, utan att det finns dokumentation som styrker att skolan utrett elevens eventuella stödbehov och utan att skolan upprättat åtgärdsprogram för eleven. För eleven finns heller inget beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Skolans rektor säger vid intervju att det finns brister i de rutiner skolan har runt arbetet med åtgärdsprogram. Enligt rektor måste skolan ta fram ett system för uppföljning av åtgärdsprogrammen som säkerställer att uppföljningen inte drar ut på tiden eftersom rektorn är medveten om att uppföljningar inte alltid görs som planerat. Enligt rektor finns det brister i åtgärdsprogrammets innehåll, där rektor tycker att skolan behöver bli bättre på att beskriva individens mål och behov, samt tydligare välja åtgärder som är kopplade till elevens behov.

Som framgått tidigare i detta beslut har Skolinspektionen genomfört en fördjupad tillsyn, av vissa bedömningsområden, vid Wennerbergsskolan. Inför denna fördjupning har skolan upprättat en handlingsplan som bland annat omfattar arbetet kring elevernas åtgärdsprogram. Där framgår att flera specialpedagoger från olika skolenheter i kommunen, efter Skolinspektionens första tillsynsbesök, tillsammans med rektor gått igenom skolans åtgärdsprogram. Enligt handlingsplanen resulterade detta bland annat i att skolan ska utveckla arbetet med utredningar inför varje åtgärdsprogram, tydligare uppföljningsrutiner och tydligare detaljerade åtgärder. Vidare finns i handlingsplanen en rad åtgärder kopplade till detta utvecklingsarbete. Dokumentstudier och intervju med rektor i samband med den fördjupade tillsynen visar att det nu pågår ett arbete vid skolan i enlighet med de åtgärder som presenteras i handlingsplanen.

I Lidköpings kommun får elever som är nyanlända till Sverige en skolplacering utifrån de upptagningsområden som fastställts i kommunen. Därefter fattar rektor vid den mottagande skolan beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. I Lidköpings kommun benämns denna särskilda undervisnings-

grupp som Internationella klassen. Internationella klassen har sina lokaler vid Wennerbergsskolan. Enligt kommunens riktlinjer är det rektorn vid den mottagande skolan som har ansvar för elevens utbildning. Några av eleverna i Internationella klassen har Wennerbergsskolan som sin skoltillhörighet. Rektorn vid Wennerbergsskolan har förutom beslut om placering i särskild undervisningsgrupp även fattat beslut om åtgärdsprogram för dessa elever. Dokumentstudier visar att åtgärdsprogrammen för dessa elever är identiska. Exempelvis får alla elever i internationella klassen enligt åtgärdsprogrammen studiehandledning på modersmålet i 60 minuter varje vecka. Det framgår inte om denna åtgärd grundar sig på elevernas faktiska behov. Personal vid internationella klassen säger vid intervju att det är en generell skrivning i åtgärdsprogrammen beträffande 60 min studiehandledning på modersmålet. Vidare säger personalen att de har fått i uppgift att det ska stå så i åtgärdsprogrammen. Vid intervju säger rektor att det är beslutat centralt i kommunen att det ska erbjudas 60 minuter studiehandledning på modersmålet varje vecka.

Skolinspektionen har tagit del av beslut som rektorn fattat beträffande anpassad studiegång. I ett beslut framgår att rektorn beslutat om anpassad och förkortad skoldag. Dock framgår inte vilka ämnen som påverkats av den förkortade skoldagen eller skälen till varför just dessa ämnen tagits bort.

Utredningen visar att elevers behov av särskilt stöd inte alltid skyndsamt utreds. Det finns exempelvis elever som inte nått kunskapskraven för betyget E vid betygsättningen i årskurs 6, utan att elevens stödbehov utretts. Vidare visar utredningen att lärarna inte alltid samverkar med elevhälsan vid utredningar. Åtgärdsprogrammen vid skolan är av varierande kvalitet och följer inte alltid författningarnas krav, exempelvis genom att behoven inte anges och att det inte tydligt framgår i åtgärdsprogrammen hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vidare visar utredningen att åtgärdsprogrammen inte alltid följs upp och utvärderas. De beslut som rektorn fattat om anpassad studiegång anger inte vilka ämnen som omfattas av anpassningen. Rektors beslut om anpassad studiegång är en tvångsåtgärd och således ett beslut som avser myndighetsutövning mot någon enskild. För att ett sådant beslut ska vara korrekt och rättssäkert måste det av beslutet framgå på vilket sätt undervisningen avviker från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Studiehandledning på modersmålet är en form av särskilt stöd och ska erbjudas eleverna utifrån deras behov. Enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:15) och kommentarer för utbildning av nyanlända elever är det skolans ansvar att ge eleven det stöd som hon eller han behöver för att så effektivt som möjligt fortsätta sitt lärande i alla ämnen. En förutsättning är att de kunskaper eleven har med sig också kan tas till vara i undervisningen. Skolan är skyldig att ge eleven studiehandledning på modersmålet om hon eller han behöver det. Verk-

samheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 och 12 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- I de individuella utvecklingsplanerna ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren i årskurs 1-5 en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen. Under rubriken Framåtsträvande mål (i vissa individuella utvecklingsplaner är rubriken Övergripande mål) sammanfattas några prioriterade områden som eleven behöver utveckla vidare. Exempel på några elevers Framåtsträvande mål är, "I engelska ska jag bli bättre på att prata, lyssna och förstå engelska", "Vara noggrann i ditt arbete", "Öka min läshastighet" och "Jobba med matten så att jag inte behöver ta hem boken och räkna".

Det framgår dock inte i de individuella utvecklingsplanerna vilka insatser som skolan avser att bidra med för att eleven ska utvecklas vidare enligt de mål som presenteras. Istället är det i några planer enbart fokus på vad eleven ska göra, som exempelvis "Öva att skriva både i skolan och hemma, skriva dagbok och sms och annat. Fortsätta att öva läsning hemma".

Utredningen visar att det i de individuella utvecklingsplanerna inte framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen eftersom det saknas beskrivning av de insatser som skolan ska bidra med. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Enligt läroplanen har rektorn ansvaret för skolans resultat och ansvarar för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

I skolans dokument Resultatuppföljning 2013 redovisas resultaten vid de nationella ämnesproven för elever i årskurs 3. Dock saknas en sammanställning som visar hur lärarna bedömt eleverna i relation till de kunskapskrav som finns för årskurs 3 vid läsårets slut. I den verksamhetsredogörelse som rektor gjort inför Skolinspektionens tillsyn framgår dock att i stort sett samtliga elever i årskurs 3 bedömdes nå kunskapskraven i de ämnen där det finns sådana för årskurs 3. I såväl Resultatredovisning 2013 som rektors verksamhetsredogörelse finns en redovisning av resultaten för elever i årskurs 6, vårterminen 2013. Dokumentstudier visar dock att det i hög utsträckning saknas analyser av resultaten och därmed också redovisning av vilka åtgärder skolan avser att vidta för en ökad måluppfyllelse. I intervju säger rektor att skolan behöver utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och fokusera på att i högre utsträckning analysera kunskapsresultaten. Vidare säger rektorn att det är viktigt att i analysen ha perspektivet att det är verksamheten och inte eleverna som ska utvärderas.

Enligt rektor finns det exempel på pågående kvalitetsarbete vid skolan, exempelvis de utvecklingsplaner som arbetslagen använder för att förbättra matematiken och de utvecklingsområden från likabehandlingsplanen som arbetslagen arbetar med. De utvecklingsområden som finns följs enligt rektor kontinuerligt.

erligt upp i ledningsgrupp och i arbetslagen och protokoll skrivs på arbetslagsmöten och ledningsgruppsmöten. Rektor säger att utvecklingsområden för hela enheten sammanställs i en verksamhetsplan. Vid intervju säger rektor att det på arbetsplatsträffar och arbetslagsmöten till viss del följs upp hur skolan arbetar med elevinflytande, men att detta arbete kan förbättras och att det inte görs någon uppföljning av hur inflytandet över undervisningen ser ut på skolenivå. Vidare säger rektor att det görs uppföljningar på individnivå kring arbetet med särskilt stöd, men att det inte görs någon uppföljning och analys på skolenivå av vilka effekter det särskilda stödet haft på elevernas kunskapsresultat. Intervjuer med representanter för skolans elevhälsa säger vid intervju att de inte varit med och gjort någon uppföljning, utvärdering och analys av vilka effekter skolans arbete kring elever i behov av särskilt stöd haft för kunskapsresultaten.

Utredningen visar att det finns strukturer för och exempel på pågående kvalitetsarbete vid skolan. Dock tar rektorn inte tillräckligt ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utvärdering, och som ska leda till utveckling av utbildningen, eftersom det bland annat saknas analyser av elevernas kunskapsresultat på skolenhetsnivå. Det systematiska kvalitetsarbetet ska ta sin utgångspunkt i en analys av de kunskapsresultat skolan når. Skolans systematiska kvalitetsarbete ska också och omfatta de processer som påverkar kunskapsresultaten, exempelvis skolans arbete kring elever i behov av särskilt stöd och arbetet med elevinflytande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Elevhälsan ska arbeta förebyggande.

Motivering

Enligt skollagen ska elevhälsan främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Vid intervju med representanter för elevhälsan framkommer att det saknas en tydlig struktur med tydliga uppdrag för elevhälsans arbete vid skolan. Vidare säger elevhälsan att de tillsammans med rektorn behöver finna en struktur för det fortsatta arbetet. Elevhälsan säger att de behöver prata som ett team om hur de ska arbeta övergripande och inte bara, som de gör nu, prata om enskilda elever och rycka ut på akuta insatser. Skolans rektor säger vid intervju att det finns behov av att förändra elevhälsans arbete vid skolan så att de i högre utsträckning samverkar med lärarna kring elever i behov av särskilt stöd. Vidare säger rektorn att hon arbetar tillsammans med chefen för elevhälsan för att utveckla elevhälsans arbete vid skolan.

Utredningen visar att elevhälsan vid Wennerbergsskolan inte arbetar med förebyggande insatser i syfte att stödja elevernas utveckling och utbildningens mål. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Lidköpings kommun två anmärkningar. De vidtagna åtgärderna ska senast den 29 augusti 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna har inte ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Av skollagen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Elever ger vid intervju exempel på hur de inom ramen för elevens val får vara med och påverka innehållet i undervisningen. Vidare säger några elever att det endast är på elevens val som läraren frågar hur de vill jobba och att det är läraren som bestämmer annars. Någon elev säger att eleven vid utvecklingssamtalet fick prata om hur eleven ville jobba för att nå kunskapskraven, men att detta inte sker i samband med lektionerna. Några elever från en klass säger att deras lärare brukar fråga och ta reda på hur de vill jobba, medan andra elever säger att fröken bestämmer hela tiden och frågar inte oss om detta.

Vid intervju säger lärare att det centrala innehållet i läroplanen berättar vad eleverna ska lära sig och att eleverna därför inte kan vara med och påverka innehållet i undervisningen. Några lärare säger att deras elever får vara med och påverka exempelvis redovisningsformer ibland. Lärare säger vid intervju att det är upp till dem själva att lägga upp sitt arbete kring elevernas inflytande och att de inte gemensamt på skolan bestämt hur detta arbete ska bedrivas. Vid intervju säger några lärare att det har varit tuffa perioder på skolan som gjort att lärarna backat och tagit tillbaka katederundervisningen och att det beroende på att många elever har en orolig situation socialt inte är lätt för dem att göra massa val och att det är för fritt i skolan. I den enkät Skolinspektionen genomfört valde i stort sett hälften av lärarna svarsalternativet "Stämmer ganska dåligt" till påståendet Eleverna är med och påverkar undervisningens innehåll.

Enligt intervju med skolans rektor är eleverna inte med och påverkar planering av undervisningen, men i vissa fall är de med och påverkar valet av redovisningsformer. Enligt rektor har det i vissa fall funnits en rädsla hos lärare att våga släppa in eleverna att få påverka undervisningen. Vidare säger rektor att när det gäller det formella inflytandet, som exempelvis elevråd och klassråd fungerar det bättre. Rektor bekräftar vid intervju att det på skolan saknas ett gemensamt grepp om hur de jobbar med inflytande och att skolan inte har ett helhetstänk runt detta område.

Inför den fördjupade tillsyn som Skolinspektionen genomförde vid Wennerbergsskolan har dock rektor sänt in en handlingsplan för arbetet med att utveckla skolans verksamhet. Den innehåller bland annat området elevernas inflytande över utbildningen och redovisar ett antal insatser som gjorts under vårterminen i syfte att öka eleverna inflytande, samt en redogörelse för hur skolan avser att arbeta vidare med frågan. Exempel på insatser som genomförts är att personalen har diskuterat fram en gemensam definition av vad elevinflytande är, samt påbörjat arbetet med att hitta gemensamma arbetssätt för att öka elevinflytandet.

Av utredningen framgår att alla elever inte har ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Med anledning av den handlingsplan som skolan påbörjat sitt arbete med, och de insatser som där present-

eras, bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och tilldelar huvudmannen en anmärkning.

Författning

4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Utbildningen utformas inte på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 320 och 679) är det skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Utbildningen måste utformas så att den dagliga verksamheten tillförsäkrar eleverna trygghet och studiero.

Vid intervju med skolans lite yngre elever framkommer att eleverna tycker att det finns elever som svär mycket åt varandra när de är ute på rasten. Vidare säger eleverna att det finns elever som slåss mycket, som andra elever därför är rädda för. Enligt eleverna brukar lärare säga till de som bråkar, men eleverna upplever att det inte hjälper utan att samma saker händer igen. På samma sätt beskriver de lite yngre eleverna att lärarna brukar säga till när det finns elever som pratar mycket på lektionerna eller skriker och springer runt i korridorerna, men att det inte alltid hjälper när de vuxna säger ifrån. Vid intervjuer med elever i årskurserna 4-6 säger de att det finns elever som slåss på raster och att det kan göra att de är rädda för dem som slåss. Vidare säger eleverna att det känns som att det blivit lite lugnare än vad det var under hösten. Några elever beskriver att det är stökigt på vissa lektioner medan andra tycker att det går bra att

jobba i klassrummet för det mesta. I den enkät som elever i årskurs 5 fått svara på inför Skolinspektionens tillsyn fick eleverna ta ställning till påståendet På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet. Tre av fyra elever valde då något av svarsalternativen Stämmer helt och hållet eller Stämmer ganska bra.

Vid intervju säger lärare att situationen i klassrummet och utomhus är orolig och att de inte alltid känner att de kan garantera elevernas säkerhet. Enligt lärarna är det ett dåligt språkbruk vid skolan och det finns enligt lärarna elever som springer och river ner saker i skolan och gapar och skriker. Vidare säger lärarna att de för många diskussioner kring hur de skulle kunna jobba för att motverka detta, men att det inte bedrivs något gemensamt arbete kring frågan, istället försöker alla så gott de kan i sin klass. Vid intervju säger lärare dock även att det har startats ett arbete för att få en gemensam struktur och ett gemensamt förhållningssätt på skolan. Enligt lärarna är det mer oroligt utomhus på rasterna än i klassrummet. Lärare säger att de har kontaktat skolchefen i Lidköpings kommun för att diskutera situationen vid skolan och att de har rektor med sig i det arbetet. Vidare säger lärare vid intervju att de är eniga om att de har ett problem på skolan med tryggheten och studieron och att det behöver göras något åt situationen. I den enkät Skolinspektionen genomfört inför tillsynen har lärarna fått ta ställning till påståendet Det är en god studiemiljö på skolan. Svarsalternativet Stämmer ganska dåligt valdes då av 62 procent av de som svarat på enkäten. Samma svarsalternativ valdes av 43 procent av de svarande när påståendet var Det är en trygg miljö för eleverna på skolan.

Vid intervju säger representanter för elevhälsan att mycket tid får läggas på att lösa akuta situationer eftersom det händer mycket bland eleverna. Vidare säger representanter för elevhälsan att de inte tycker att tryggheten vid skolan är bra exempelvis på grund av många konflikter eleverna emellan. Enligt elevhälsan har de inte fått något uppdrag från rektor att titta på hur det ser ut i skolan med studieron. Vidare säger de att det finns ett behov vid skolan av att arbeta med lärarna kring bemötande och värdegrund och att det behöver läggas tid till att se över bakgrunden till problemen på skolan. Enligt representanter för elevhälsan behöver studieron och elevernas arbetsmiljö bli bättre. Rektor säger vid intervju att skolan behöver arbeta fram ett gemensamt förhållningssätt gentemot elever så att skolan blir en enhet som jobbar ihop så att alla barn kan uppleva trygghet. Enligt rektor har de vid skolan diskuterat vad som behövs för att nå detta. Vidare säger rektor att de har konstaterat att de gör olika i mötet med eleverna och att de utifrån det har satt in åtgärder. Rektor säger att verksamhetschefen för grundskola har varit ett stöd för rektor i arbetet med att förändra situationen vid skolan och att verksamhetschefen varit ute och haft uppföljning med personalen.

Som framgått tidigare i detta beslut har Skolinspektionen utifrån sitt första tillsynsbesök (januari 2014) valt att göra en så kallad fördjupad tillsyn av bland annat skolans arbete med att skapa trygghet och studiero för eleverna. Inför det besök vid skolenheten som gjordes i samband med denna fördjupade tillsyn sände skolan in dokument som visar att en handlingsplan som bland annat berör arbetet med att skapa trygghet och studiero har upprättats. Vid genomförandet av den fördjupade tillsynen gjordes lektionsobservationer och observationer av elevernas rastmiljöer. Vid lektionsbesöken var det med något undantag studiero i de klassrum som Skolinspektionen besökte. I samtal med lärare i anslutning till lektionsobservationerna och vid intervju med rektor, framkommer att situationen vid skolan upplevs som påtagligt lugnare nu än vad som var fallet vid det första tillsynsbesöket i januari. Enligt rektor har skolans ledning och personalen enats om att prioritera arbetet kring några av de områden som de förstått att skolan måste utvecklas inom.

Observationer av elevernas rastmiljöer visar att det var få vuxna i rörelse på skolgården vid det tillfälle då Skolinspektionen genomförde sin fördjupade tillsyn. Under större delen av en rast befann sig en grupp elever på en del av skolgården där det saknades tillsyn från vuxna. Skolinspektionen observerade också elever som lekte med pinnar på ett sådant sätt att det var svårt att bedöma om det handlade om en lek eller en konflikt mellan eleverna, detta utan att eleverna uppmärksammades av de vuxna som fanns på skolgården.

Utredningen visar att skolmiljön vid Wennerbergsskolan inte präglas av trygghet och studiero för alla elever. Skolinspektionen noterar att skolan sedan första tillsynsbesöket vidtagit åtgärder i syfte att säkerställa trygghet och studiero för alla elever, men bedömer dock att skolan måste fortsätta arbetet med att säkerställa att utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Skolinspektionen kan konstatera att situationen vid skolan framstår som påtagligt lugnare och tryggare vid den fördjupade tillsyn som genomförts än vid det första tillsynsbesöket och tilldelar därför huvudmannen en anmärkning.

Författning

5 kap. 3 § skollagen

Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Ulla-Britt Norin, utredare Caroline Klintenberg och jurist Julie Svane deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Beslutsfattare

Mats Aronsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.